

VESZPRÉMI VÁRMEGYE

FÜGGETLEN POLITIKAI LAP.

Előfizetési ár:

Égész évre — 12 korona. Negyed évre — 3 korona.
Fél évre — 6 „ Egyo szám — 24 fillér.
Községi jegyzők, egész évi előfizetésnél kedvezményesen
10 koronáért kapják a lapot. — Nyiltér petít sora 40 fillér.

Felelős szerkesztő:

Horváth Rezső dr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Veszprém, Galamb-utca 2. szám
Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és Fodor Ferenc könyvkeres-
kedése, Szabadság-tér 3. szám. — Kéziratokat nem adunk vissza.
Eljegyzések és bál meghívók közlési díja 8 korona. Felhívások, adomá-
nyok, közérdeklődési levelek soronként 20 fillér. — Telefon 54.

A politikai események.

Veszprém, 1914 június 6.

A pünkösdi szünet után péntekenült össze újra a képviselőház, amely azonban első ülésében csak a teendőkről, vagyis a Ház legközelebbi munkaprogramjáról határozott. A miniszterek különböző törvényjavaslatokat tettek a Ház asztalára, közöttük a becület hathatósabb védelméről, a rehabilitációról, a szeszdópótlék módosításáról, a nem állami tanárok és tanítók nyugdíjáról szólókat stb., amelyekről már ismételtén szó volt a nyilvánosság előtt. Majd ezekből került ki a parlament munkanyaga a nyári szünet előtt. A tisztviselőkre vonatkozó javaslat letárgyalása azért fontos, mert a választott tisztviselők szolgálatának meghosszabbításáról szóló törvény nem sokára lejár.

Károlyi Mihály gróf nyilatkozatot adott ki, amelyben hangoztatja benső, bizalmas viszonyát Vázsonyival és elismerését Vázsonyi érdemei iránt. Ez gyöngéd flastrom akar lenni a függetlenségi párt vezére részéről, amelyet a Vázsonyi érzékenységen ítőtt azzal, hogy a radikális pártra vonatkozó nyilatkozatával nyíltan rácafolott a Vázsonyi állásfoglalására. Vázsonyi felindulván, rugott egyet a radikálisokon a Károlyi Mihály személyes lapjában s erre Károlyi nyomban sietett kijelenteni, hogy ez Vázsonyinak egészen egyéni rugása volt, amiben neki semmi része nincs. És nemcsak Károlyi, hanem úgy látszik, az egész ellenzék a keblére öleli azt a radikális pártot, amelynek Vázsonyi a szemére vetette szélsőségét,

vallástalanságát, szekularizáló tendenciáját, káros nemzetiségi politikáját s egészen fölösleges, nyugtalanító megjelenését a közélet színpadán. Valami tragikomikus vonás van abban, hogy az egész szövetkezett ellenzék a demokrata Vázsonyi az, aki energikusan szembe akart szállni a radikálizmussal.

Ma még erőteljes a radikalizmus pártja, de a szövetkezett pártok kebelén melengetve majd erőhöz és befolyáshoz fog jutni. Sőt már magában az a körülmény, hogy a grófi pártok számbaveszik és szóba állnak és szövetkeznek vele, politikájukba és taktikájukba belefoglalják, már ez oly jelentőséget ad a radikálisoknak, aminőt eddig maguk sem tulajdonítottak önmaguknak. És ezek után Károlyi Mihály gróf ma kiáll és azt mondja, hogy ő Vázsonyival egy test, egy lélek, — hogyan, amikor közöttük áll a radikális párt, amelyet a demokrata eltaszít, a gróf pedig — aki kevésbé válogatós — magához ölel? A gróftól persze (és társait a hibrid szövetségben) annyira elvakította a gyűlölet, hogy válogatás nélkül szövetkeznek mindenkivel, akitől segítséget remélnek szenvedelmes gyűlöletük kitöltésében — ez az egyedüli cél vezeti lépésüket, s tüzei elhatározásukat, mással egyelőre nem törődnek.

— **Jegyző-gyakornok.** Mezőkomárom nagyközség jegyzői hivatalában egy a községi jegyzői pályára készülő, szolid magaviseletű ifjú gyakoronokul f. évi július hó elsejével felvétetik; az alkalmazást illetőleg szó-, vagy írásbeli megkeresésre bővebb felvilágosítást ad Perényi Gyula közs. jegyző.

Megyei és városi ügyek.

— **A polgármester sajtópörei.** Ismeretes, hogy Komjáthy László dr. polgármester mintegy husz sajtópört indított Schuppán Mihály veszprémi hírlapíró ellen, a N. helyi lapban megjelent támadó cikke miatt. A sajtópörök egyesítették s a monstre bűnpörben keddre volt kitűzve a fő tárgyalás a győri esküdtszék előtt. Veszprémből több mint hetven tanu volt beidézve, a tanúk között volt az egész magisztrátus is. Az esküdtszék megalakítása után a bíróság elnöke felszólította a fogva levő vádlottat, hogy nem volna-e hajlandó bocsánatot kérni a sértettől. Schuppán megkövette a polgármestert s kijelentette, hogy a cikkeiben foglaltak valótlanosságok és rágalmak, sajnálja azok megírását s bocsánatot kér értük a polgármestertől. A kir. ügyész a vádlott írásba foglalt nyilatkozatát elégtételül elfogadta, a vádat elejtette, mire a bíróság az eljárást megszüntette.

— **Kisajátítási jog engedélyezése.** A veszprémi honvédtüzérségi kaszárnya építéséhez szükséges területekre a város közönsége kisajátítási jog engedélyezését kérte. A kereskedelmi miniszter a kért kisajátítási jogot a héten kelt rendeletével engedélyezte.

— **A városi állandó választmány** Veszprémben, június 8-án délelőtt 10 órakor ülést tart, a június 10-i közgyűlés ügyeinek előkészítése végett.

— **Bizottsági ülések a városokán.** Csütörtökön délelőtt Veszprém város pénzügyi bizottsága tartott ülést Horváth Béla dr. polgármester-helyettes elnöke alatt. A bizottság a városi házipénztár s a házipénztárban kezelt alapok és alapítványok 1913. évi zárószámadásait tárgyalta. Perényi Antal bizottsági tag indítványára elismerését fejezte ki a bizottság Schiller Samu főszámvevőnek a zárószámadások áttekinthető és világos összeállításáért s a számadások részletes átvizsgálására egy albizottságot küldött ki. Pénteken délután a gyermekovó bizottság tartott ülést s a csapószéri gyermekovó elhelyezésének kérdését tárgyalta.

Harc az alkohollal.

A büntető ítéletekben előforduló bűncselekmények 45—50%-ának — amint ezt a statisztikusok megállapították — dynamógépje az alkohol. A hülyék és gyengeelméjűek 19—22%-ának egyik vagy másik szülője alkoholistá volt. Ugy, hogy ha azokat az elítélteket, akiknek elítélése az alkohollal összefügg, egyszerre szabadon bocsátanák, a fogházak ugyszólván üresek lennének és a börtönök legnagyobb részét el kellene bocsátani. Ha pedig az elmebetegek közül azokat, akiknek betegsége az alkohollal függ össze, egyszerre meggyógyulnának, akkor a városok és falvak szabadon járó bolondjai azonnal eltűnnének és attól kezdve azt, aki megbolondul, intézetben el lehetne helyezni. Ma ugyanis nem lehet, szeszgenere hazánknak, mert nincs hely.

Ebből látható, hogy az alkohol igen nagy veszedelmet rejt magában még akkor is, ha nem említjük a testi roncsolást, a sok felszeg, nyomorék se katonának, se anyának nem alkalmas egyént, akiknek szülei alkoholisták voltak. Az alkoholban rejlő nagy veszedelem védekezésre készíti a társadalmat. Ennek ekleitáns bizonyítéka az, hogy a Kolozsvárott 1914. évi szept. 9—11. napjain tartandó IV. Országos Patronage Kongresszus napirendjére kitűzött kérdések legelése a következő: „Mily módon vehet részt a társadalom az alkoholizmus elleni küzdelemben s mily intézkedések alkalmazásának a kriminalitás e tényezőjével

szemben, különösen a fiatalokak megvédése céljából?”

E kérdés tárgyalásának előkészítése céljából a Patronage- és jótékony egyesületektől véleményeket szerzett be a Kongresszus előkészítő bizottsága. Az alábbiakban felsoroljuk, hogy a beérkezett 27 véleményben — (közűk ismerőseink közül a veszprémi járás főszolgabírója Kerényi Andor, továbbá Matuschek József devocseri járásbíró és Moizer Imre székesfehérvári törvényszéki bíró) — milyen védekezési módokat javasolnak azok, akik e kérdéshez hozzászóltak. A javaslatok ezek:

1. Napközi csecsemő- és gyermek-otthonok létesítése. (A hazulról távozó anya ugyanis pálinkás kenyeret ad a gyermeknek, hogy aludjon.)
2. Az egészségtanítás ma az elemi iskolában. (Jelenleg csak a középiskola legfelső osztályaiban tanítják rendkívüli tantárgyként.)
3. Vasárnaponként a gyermekek és ifjak katonai gyakorlatra kényszerítenek. (!)
4. Általános érvényű szabályrendelet a gyermekek korcsmázása ellen.
5. A munkabérek ne szombat este, hanem hétközben, heti vásár előtti napon adassanak ki. (Az asszony majd a heti vásáron élelmiszerekre fordíthatja a pénzt.)
6. A szeszdó emelése.
7. A szeszhamisítás büntetésének 50000 koronára felemelése.
8. A korcsmáknak felén való leszállítása. (!)

9. Az alkoholmentes italok adómentesnek nyilvánítása. (Mit szól hozzá a helybeli szikvizgyár és a várnagy, amely megadózta a szikvizet?)

10. Az intelligens emberek példaadása; nem mennek oly helyre, ahol szeszt mérnek. (Hol ebédel Lókuton vagy Csehányán a végrehajtó?)

11. A jótékony egyesületek létesítsenek alkoholmentes teaházakat (Gésákkal?)

12. A műveltség az alsóbb osztályokban intézményesen fejlesztendő.

13. A nép gazdasági jóléte emelendő.

14. Ünnepek előtti nap este 6-tól ünnepnapra reggel 6-ig a szesz mérő helyiségek bezárandók. (Ilyen szabályrendeletet létesítettek egyik s másik községben, de a miniszter megsemmisítette.)

15. Hétköznapon este 8 óra után szeszt kimeríteni tilos. (Szegény kávéások!)

16. 18 éven aluli egyén kezébe szeszt kimeríteni tilos.

17. 18 éven aluli egyén korcsmákban, kávéházakban s általában ott, ahol szeszt mérnek, meg nem jelenhet.

18. Az anyakönyvvezetők és a lelkészek figyelmeztessék a házasulandókat, hogy a szesz káros az utódokra. (Szép kis esketési beszédet jönnek majd létre!)

19. Felvilágosítani az anyákat, hogy a terhesség alatt fogyasztott szesz degeneráltá teszi a magzatot.

20. A korcsmai hitelezés egyáltalán tilos; korcsmai hitelt behajtani nem lehet.

A népnevelés és közegészségügy a vármegyében.

— Az alispán évi jelentéséből. —

I. Népnevelés ügy.

Az országos statisztikai hivatal által legutóbb összeállított adatok szerint a megye területén a tankötelesek száma volt 39148. Ezek közül mindennapi elemi iskolába járt 15460 fiú és 14840 leány, összesen: 30300. Az általános ismétlődő iskolába járt: 8848 összesen 39148. A mindennapi tankötelesek közül igazoltan mulasztottak: 330085, igazolatlanul 118612 félnapot. A kiszabott bírság 7245 korona: behajtott 1323 korona.

A tanítás 57 iskolában 9—10 hónapos, 211 iskolában 8—9 hónap; 8 hónapnál rövidebb ideig tartott az előadás 22 iskolában.

A mindennapi elemi iskola tanulói közül: 24840 magyar, 4974 német és 486 tót. Vallásra nézve volt 20949 róm. kat., 4 görögkeleti, 5151 ref., 3366 ág. ev. 1 unitárius, 823 izraelita.

Az iskolába benem írt tanulók száma: 338, ebből fölmentetett 204 tanuló.

A megyei tanítványok száma jelleg szerint a következő: Kisdudóvó intézetek. A vármegye területén működik 4 állami, 3 községi, 8 róm. kath., 1 társulati, összesen 16 kisdudóvó. Ezek közül községi segélyt élvezett 2 róm. kath. és 1 társulati. A kisdudóvó intézetekben gondozott gyermekek száma: 1908, kik közül 1544 magyar, 363 német, 1 tót volt: vallásra nézve 1613 róm. kath. 167 ref. 54 ág. ev. és 74 izr. volt. Az okleveles óvónők száma 18.

Nyári menedékházak: Községi jelleggel szervezett nyári menedékház volt 10 községben. A gondozott gyermekek száma: 733.

Elemi iskolák jelleg szerint így oszlanak meg: állami 7, községi 15, róm. kath. 161, ref. 71, ág. ev. 44, izr. 8, magán 2, összesen: 308. A tanítók közül csak 3 r. kath. nem magyar anyanyelvű, de ezek is tökéletesen beszélnek magyarul. Valamennyi iskolán magyar nyelvű. Hat évfolyam is volt 271, öt évfolyam is 23, négy évfolyam is 12, három évfolyam is 2. — Általános ismétlődő és gazdasági 2, csak általános 257, csak gazdasági népiskola van 5. — Tanítók száma 515.

A mindennapi elemi iskolák államsegélye. Fizetési megnevezésre az 1907. XXVII. t.-c. alapján 160115 és az 1908. XLVI. t.-c. alapján 27744 korona. Korpótlékra 1 8750 kor., egyéb pótlékra 4529 korona, dologi szükségletekre az 1868. XXXVIII. t.-c. alapján 1144 és az 1908. évi XL. t.-c. alapján 16436 korona, összesen 318718 korona utaltatott ki. A gazdasági ismétlődő államsegélye 190 korona volt.

A lajoskomáromi és a szentkirályszabadjai ref. és a veszprémi ág. ev. lelkesítanítói állások szétválasztatták és helyéjük rendes tanítói állások szerveztettek. Most már több lelkesítanítói állás nincs.

Veszprém városában 2 új állami óvoda szer-

vezése iránt folynak a tárgyalások. Pápa pedig egy állami óvoda felállítását iránt.

Analfabéta tanfolyam volt Lovászpatonán és Balatonfőkajáron.

Uj állami iskola szervezése tekintetében a vármegye kir. tanfelügyelője 20 új állami iskola szervezése iránt tett javaslatot a miniszterhez.

II. Közegészségügy.

Az 1913. évben általában a közegészségügyi állapotok nem voltak kedvezők. Az 1912. évhez viszonyítva nagyobb volt az általánosan megbetegedettek száma, de főként azért, mert nagy számban fordultak elő hevenyfertőző betegségek; sőt azok közül járványosan uralkodott: kanyaró Batatonfőkajár, Hajmáskér, Szentkirályszabadja, Mezőszentgyörgy, Fenyőfő, Bakonytamási, Siófok; vörheny pedig Borzavár, Kisszóllós. Déghez tartozó puszták. Adásztevel, Zircz, Mezőlak községekben, Felsőperesztyán és Óbánya pusztán (zirici járás) és Veszprém r. t. városban. — Különösen Veszprém r. t. városában lépett fel az nagymértékben, hol leginkább az év két utolsó hónapjában közel 80 megbetegedési eset fordult elő, ugy annyira, hogy a városi kórház férfelhiánya miatt már képtelen volt a betegeket felvinni és az ugynevezett városi kolera barak-kórházat sürgősen kellett átalakítani, hogy oda vörheny és dypteritis megbetegedettek, mi szinte számos esetben fordult elő a városban — felvenni lehessen. A hevenyfertőző betegségek szörványos esetei az egész vármegye területén volt: vörheny 489, kanyaró 643, dypteritis 231, (mely betegségnél ott, hol az csak lehetséges volt szörum olással kezeltettek és pedig sikeresen a betegek) kashagymáz 118, hökhurut 39, fültömrigylob 55, trahoma bele nem számítva az enygiagi járásban már fertőzve jött 17 mezei munkást, 75 eset; tuberkulózis bejelentett 3 esett. — Ugy a járványoknál, valamint a szörványosan előfordult hevenyfertőző betegségeknek a kivihető közegészségügyi intézkedések megteremtése legfontosabb, az elkülönítés, igen nagy akadályokba ütközött, sőt kivihetetlen volt. E tekintetben legtekélyesebb volt a Dég határában levő Ujkat pusztán az ott dolgozó beregmegeyi idegen munkások között fellépett hasihagymáz eseteleknél, hol a 120 egy csoportban dolgozó mezei munkás között, kik az otthonról kapott élelmiszertől kapták meg a betegséget, 45 megbetegedett, kik közül 9 meghalt, mely nagy halálosági szám is, minthogy a legtekélyesebb óvintézkedések keresztülvihetőek voltak, annak tulajdonítható be, hogy nevezett orosz munkások általában alkóholisták és rosszul táplált, csenevész testi szervezettel bírtak.

Az egész évben hatósági, kör és községi orvosok által közegészségügyi vizsgálat tartottat összesen: piacvizsgálat 609, gyárvizsgálat 315, beleértve a vármegye területén működésben levő 54 szikvizgyárat is, kávéház 220, malom 109, vendéglő 201, bánya 53, kocsmá 1005, fürdő 39, mészárszék 817, hus és vágóhid 1029, hentesüzlet 456,

cukrászat 40, pékműhely 200, bábsütő műhely 65, lakás megvizsgálatot összesen 1315. Egészségügyi felügyelet és vizsgálat tartottat az összes iskolákban. A vizsgálatokból a tejtermékek és a közhelyeken kimért étel, ital neműekre és a piaci árucikkekre különösen kiterjedtek és ezekből elközbzás, illetve megsemmisítés 79 esetben történt.

A vármegye összes kórházai, de különösen a Veszprém városi kórház nagy forgalmat mutatnak. Sehol sem az orvosi szolgálat, a betegek kezelése, ápolása, sem az ételmezés panaszra nem adott okot.

A félévenként teljesített ellenőrző szemvizsgálatok alkalmával összesen megvizsgálatott 37319 egység. Védhimnlóval beoltott 13529 egység.

Veszett, vagy gyanus embarás bejelentett összesen 19 eset, minden egyes esetről a megmarrt egyén a budapesti Pasteur intézetbe szállítottatott fel és nem történt jelentés, hogy a beoltottak közül valakin a veszetttség kitért volna.

Az egész évben bejelentett 7 öngyilkosság, 9 véletlen-halálosági eset, minden egyes esetről az orvosrendőri vizsgálat megtartottat.

A somlószőlősi, balatonkenesei, veszprémvársányi, városi és síomárosi községi, illetve körörségi állások pályázó hiányában még mindig üresedésben vannak, azonban gondoskodva van a szomszédos körörsövek által a közegészségügyi szolgálatról.

III. Személy és vagyonbiztonság.

A személy és vagyonbiztonság a vármegye területén általánosságban kielégítő volt. Az emberi élet elleni, a testi épség elleni, a gyújtogatás és tűzokozás elleni büntettek és vétségek, valamint a közigazgatási hatóságok körébe utalt hivatalból üldözendő kihágások nagyobb mértékben fordultak ugyan elő, mint 1913. évben, a lopások azonban kevesbedtek.

A vármegye területén a közbiztonság fenntartására 2 csendőr szakaszparancsnokság és ez alatt 28 csendőrőrs van felállítva, összesen 2 tisztje és 183 főnyi altisztje és csendőrrel; és pedig a veszprémi szakaszparancsnokság alatt a dévcserei járásban 4 — az enygiagi járásban 5 — a veszprémi járásban 7 őrs — a pápai szakaszparancsnokság alatt a pápai járásban 6 és a zirici járásban 6 őrs.

A m. kir. csendőrség terhes és súlyos szolgálatát ez évben is a legnagyobb elismerésre méltó buzgalommal és tapintattal teljesítette.

A m. kir. csendőrség havi jelentései szerint vármegyénkben előfordult és feljelentett az emberi élet elleni büntett vétség 44 — testi sértés 267 — lopás 327 — gyújtogatás és tűzvész okozás 174 — a kir. járásbíróhatóság hatáskörébe tartozó kihágás 139 és a közigazgatási rendőri bíróság hatáskörébe tartozó, hivatalból üldözendő kihágás 2257. Letartóztatott és elővezetett a csendőrség 280 egység.

Vármegyénk területén van 3 fizetéses tűzoltóság 37 fővel; -- 17 önkéntes tűzoltóság 699 és 177 kötelezett tűzoltóság 10874, végül egy

21. Legyen felelős a korcsmáros azokért a károkért, amelyeket az üzletükben iddögáló egyének akárbiben és akárbiben tesznek. (Jaj!)

22. Szigorú büntetés a korcsmárosra, aki olyannak ad italt, akin az ivás a legcsekélyebb mértékben is meglátszik.

23. Maga az ittasság, mint olyan, szigorúan büntetendő.

24. Minden községben alkoholmentes vendéglő létesítendő. (Ki fog bele bérlet?)

25. A ép minden rétegében intenzív sportélet létesítendő.

26. Az iskolákban az alkoholelles oktatás kötelezővé tétele.

27. A tankönyvek az alkohol szempontjából is vizsgálándók, mielőtt engedélyeztetnek. (A bordalok kimaradnak.)

28. Mindenütt, ahol emberek összejönnek, szemléltető képekben mutattassék be az alkohol romboló ereje.

29. A részegség az enyhítő körülmények közül kitérő.

30. Iszákosok gyógyintézete állíttassék fel.

31. Az iszákosok s terolizáltassanak. (Meddősítés!)

32. A foglyok semmi szinalatt ne kapjanak bort.

33. A kultuszminiszter a főpapokkal együtt dolgozzon ki hathatós védekezési szabályokat.

34. Alkoholmentes olvasókörök létesíttessanak.

35. Likőrös cukrokat ne adjunk a gyermekeknek.

36. Hirlapok propagálják az alkoholelles mozgalmat.

37. A névnapok, születésnapok stb. jótékony-célú megváltása.

38. Szeszivókkal a társas érintkezés megszakítása. (No!)

39. Büntetni a szülőt, aki alkalmat ad arra, hogy gyermeke szeszt igyon, vagy e miatt nem jár el szigorral.

40. Népszerű előadások vándortanítókkal.

41. Ingyenes mozi ünnepnapokon és azok előestélyén, hogy a nép odatöduljon.

42. A Göteborgi rendszer, vagyis részvénytársaságok alakulása oly célból, hogy a korcsmákat magához váltsa és azokból az alkoholt kiküszöbölje. (Mit szól hozzá a finác?)

43. Korcsmázó embertől a hitelképesség megvonása; aki ilyennek hitelez, ne haphassa meg a pénzt.

44. Butikokban a vendégek részére csak meghatározott minimális mennyiségű szolgálat-ható ki.

45. Példáséletű antialkoholista ifjak jutalmazása és nyilvános ünneplése. (Ad noiam: Rózsaleányok)

46. Államilag szervezett vándorszónokok alkoholelles szónoklatokkal.

Ezeket javasolták, akik a kérdéshez eddig hozzászóltak.

Tagadhatatlan, hogy a javasolt módok között

sok helyes is van és van olyan is, amely azonnal is létesíthető lenne.

Az is igaz, hogy a legideálisabb állapot az lenne, ha egy szép napon alkoholizmus nem lenne.

Ez az éremnek volna az egyik oldala.

Az érem másik oldala pedig az, hogy a m. kir. állami számvévszék 1912. évi szárszám-adása szerint:

egyenes adókból befolyt ... 306,231.434 K
fogyasztási- és italadókból ... 297,080.544 „

És az államnak még így is kétszázmillió kölcsönt kell felvennie!

Ha tehát holnap mind életbe lépne a fentebb 1—46 pont alatt felsorolt intézmény, akkor az állam horribilis és egyelőre nem pótolható jövedelemtől esne el. Vagyis mi lenne az állam-mal?! Az lenne, hogy az „operáció sikerült, de a beteg meghalt”. — Arról ugyanis senki sem gondoskodik a javasolt között, hogy honnan vegye az állam az elmaradó temérdek milliót.

Mondja valaki közülök, hogy az így megmentett emberi egészségben rejtlő nagy munkoró pótolná a hiányt; de az a kérdés, hogy erre a majdra építenek-e Dreagnauthtot?

Dr. Vámbéry Rusztem egyetemi tanár „Kriminologia” című művében említi, hogy a Egyesült Államokban a hírhedt Dowll proféta hívet egy üzletli csuzban szenvedő öreg asszonyt addig vertek és kintozták azért, hogy a benne lakozó ördög belőle kimenjen, hogy az ördöggel együtt elszállt a néni lelke is. Ha hámarosan mind

pusztai tűzoltóság 19 emberrel és egy gyári tűzoltóság 30 taggal.

Minden tűzoltóság teljes felszereléssel bír. Tűzoltó szertár Réde községet kivéve minden községben van.

Az 1913. évben a vármegyében 145 tüzeset volt, vagyis 20-al több, mint 1912. évben. Elpusztított a tűz 89 lakóházat és 146 melléképületet, tehát 14-el, illetve 65-el kevesebbet mint az előző évben.

Az elpusztult épületek 253138 korona értékét képviseltek, ezen összegből a biztosítás révén megtértül 135488 korona. Ingóságban elégett 215961 korona érték, melyből 128601 korona volt biztosítva. Ezek szerint a feljes kár 205010 korona.

A tűzkárosultak száma 280.

A tűz keletkezésének okai a megejtett tűzvizsgálatok adatai szerint 24 esetben gyújtogatás, 11 esetben gondatlanság, 31 esetben gyermekeknek tüzzel való játszsza, 2 esetben öngyújtás voltak — a többi esetben az ok kideríthető nem volt.

Nyílt-tér.

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

**MOLL-FÉLE
SEIDLITZ-POR**

Enyhe, oldó háziismer mindazoknak, kik emésztési zavaraikban és az őslelelmől egyéb következményeiben szenvednek. Egy eredeti doboz ára 2 korona. Vidéki gyógyszerlárokban kérjük Moll készítmányait.

**MOLL-FÉLE
SÓS-BORSZESZ**

Fájdalom csillapító **Bedörzsölés,** erősítő, elismert, régi jó hűvös háziismer szagát adó és hűléstől származó mindenféle betegségek ellen.

Fredelti üveg ára K. 2. Kapható minden gyógyszerlárokban és drogériákban. Készítők: Moll A. Gyógyszerész és Kir. udvari szolgáltató, Bécs, I. Tuchlauben 9.

Serravallo

Kína-hora vassal

Hygieniai kiállítás Bécs 1906. Államdíj és tiszteletbeli oklevél az aranyéremhez.

Erősítő szer gyöngédeknek, vérszegényeknek és lábadozóknak. — Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.

KITÖNŐ IZÓ. Több mint 8000 orvosi vélemény.

J. Serravallo, cs. és kir. udvari szolgáltató Triest-Barcola.

Vásárolható minden gyógyszerlárokban fél literes üveg 2 korona 80 fillér, 1 literes üveg 4 korona 80 fillér.

meg lenne, amit az alkohol ellen csatasorba vinnének, akkor alighanem az állam is ama bizonyos csuszos öregasszony sorsára kerülne; vagy pedig rögtön „elhagyottá” nyilváníthatná magát, hogy egy erősebb szomszéd „gyermekmenhelyébe” kerüljön.

Az 1911-ben Kassán tartott III. Országos Patronage Kongresszusra is voltak kérdések kitérve. A Kongresszus bizonyos kérdésekben állást is foglalt és azóta ettől az állásfoglalásból született meg a fiatalokruak bíróságáról szóló 1913. VII. és a közvesztélyes munkakerülőkről szóló 1913. XXI. t.-c. Ebből látható, hogy a Patronage Kongresszusok működése nem meddő kísérlet, nem csupán pium desiderium és várhatjuk, hogy a Kongresszus hoz majd létre olyan megállapodást, amely intézményesen megvalósítható; azonban a korcsmárosok egyelőre nyugodtan alhatnak. Amig nincs új kabát, kis ember eddig nem dobja el a régi; amig a 397 milliót nem tudja pótolni az állam, addig lesz mit teje aprítani a korcsmárosnak.

Megemlítem még, hogy aki a kérdéshez hozzá akar szólni, megjelenhet a Kongresszuson és ott szóval elvégezheti, de írásban is beküldheti például dr. Egri Árpád ügyvéd, kongresszusi titkár címére június 30-ig.

Az okos hozzászólást ki is nyomtatják és meg is vitatják. Esetleg egy leendő törvény alapja létszen az!

Csáky Sándor.

H I R E K.

— **A veszprémvármegyei orvosszövetség** f. é. közgyűlését május hó 30-án (szombaton) Dr. Vadnay Szilárd elnöke alatt tartotta Deveserben a megyéből szép számban megjelent orvosok, továbbá a helyi közigazgatási és társadalmi előkelőségek élénk részvétele mellett. A gyűlés kiemelkedő pontját képezte Dr. Réthi Ede tiszorvos, szövetségi titkár évi jelentése, melyben az év történetéről számolt be. A tartalmas jelentést a nagy számban megjelent hallgatóság hálás köszönettel és lelkes ovációkkal jutalmazta. Ezután Barta dr. járóorvos terjesztette be pénztári jelentését, melyet közgyűlés jóváhagyolag vett tudomásul. — Végül mélt. Bekéfi Reming zirczi apát meghívására elhatározta a szövetség, hogy jövő évi közgyűlését Zirczen fogja megtartani s Oméltóságának szives meghívásáért hálás köszönetet szavazott.

— **A veszprémi honvédtűzészeti kasszánya** részletes építési terveit Tóásó Pál műépítész elkészítette s beterveztette Koller Sándor alispánhoz, a helyi vegyes bizottság elnökéhez. Az alispán a helyi vegyes bizottság tárgyalását június 15-ére tűzte ki.

— **Országos Gazdanagygyűlés Temesvárott.** A Magyar Gazda Szövetségnek június hó 17-én Darányi Ignác elnöke alatt Temesvárott megtartandó nagygyűlésre oly tömegesen érkeznek a jelentkezők, hogy a nagygyűlés rendezősege a minden oldalról megnyilatkozó óhajnak engedve a jelentkezés határidejét június hó 10-ig meghosszabbította. Kedvezményes vasúti jegyváltásra és pedig ugy az államvasutakra, mint a Déli vasutara, Kassa-Oderbergi és Győr-Sopron-Eberfurti vasutara szóló igazolványokat minden résztvevőnek készségiell küld a rendezőség, ha részvételi szándékát június hó 10-ig bejelenteni a Magyar Gazdaszövetségnek (Budapest, IX., Üllői-ut 25.) és a bejelentéshez az igazolvány vasúti illetéke és portóköltség fejében minden darab igazolványért 40 fillért csatol postabélyegekből. A kik elszállásra tartanak igényt, jelentkezzenek az Országos Gazdanagygyűlés rendező Bizottságánál Temesvárott.

— **Veszprém város 1913. évi zárszámadása.** A városi számvevőség elkészítette a városi házipénztár s a városi pénztárban kezelt alapok és alapítványok 1913. évi zárszámadását. A zárszámadást csütörtökön tárgyalta a város pénzügyi bizottsága. Az elnök Horváth Béla dr. polgármester-helyettes rámutatott a zárszámadás ismeretése során arra a kedvező eredményre, a melyet a zárszámadás föltüntet s a mely eddig a város házában teljesen ismeretlen volt: a zárszámadás nemcsak deficitet nem zárul, hanem inkább 12.668 korona 09 fillér födözeti többletet tüntet föl, a mellett, hogy az összes benyújtott számlák s minden kamattartozás és törlesztési részlet hiánytalanul és pontosan ki van fizetve. A bevételek összege 424.937 korona 40 fillért, a kiadásoké 412.269 korona 31 fillért tesz ki, födözeti többlet tehát 12.668 korona 09 fillér. A múlt év nehéz gazdasági viszonyai között mindenestre megnyugtató eredmény.

— **Egy gazdaköri ház felavatás.** Szép ünnepély folyt le pünkösd másodnapján a veszprémi Keresztény Munkásegylet Földmives Szakosztálya újonnan épült házában. A felavató ünnepélyt ünnepélyes szentmise és szentbeszéd előzte meg a Szent-László kápolnában, honnan a Szakosztály helyiségében vonult fel az ünnepelők serege. A házszentelést Kauzli Dezső apátkanonok végezte fényes segédlettel. Ezt követte a diszkrégyűlés, melyen Kauzli Dezső apátkanonok hatalmas és tartalmas beszéddel buzdította az egybegyűlteket a keresztényi szeretet sugalta egészséges szervezkedésre, a józan munkára. Ezután *Kajdacsy* Endre gazdasági egyesületi ügyvezető titkár szólalt fel, ki beszédében rámutatott a szervezkedés fontosságára és hasznára. Dr. Fatér István szeminaryumi aligazgató a kör számadásait ismertette s osztotta ki a díjakat azon fiatal gazdák között, kik az állattenyésztés és gondozás által irtáaik közül kitűnik. — Ezzel a gyűlés véget ért.

— **A Tóásó-féle laktanya szerződés.** Veszprém város a honvédségi tűzészeti laktanya építési terveinek elkészítésével s az építés ellenőrzésével és felügyeletével Tóásó Pál budapesti műépítést bízta meg. A város közgyűlésének ezen határozatát Tisztartó Sándor és Tsai megfölebezték, sőt megfölebezték a vármegye törvény-

hatósági bizottságának azon határozatát is, melylyel a városi közgyűlés elsőfoku határozatát helybenhagyta. A belügyminiszter most határozott a főlebbezés érdemében, a főlebbezést a miniszter is elutasította s helybenhagyta a város határozatát és jóváhagyta a műépítésessel kötött szerződést.

— **A Balatoni Szövetség** Balatonfüreden dr. Óvári Ferenc ügyvezető alelnök elnöklésével igen látogatott igazgató-választmányi ülést tartott. Az ülésen ismét több mint félszáz új tagot vettek fel, köztük több alapító tagot. Köszönettel vett tudomást a választmány a földmívelésügyi miniszter leirataiból arról, hogy a pompás balatoni kikötők építése nagy arányokban folyik és a fürdőidényre már a nagy sífok kikötői is annyira készen lesz, hogy a hajók kiköthetnek. Befejező munkálatok folynak a fonyódi és balatonboglári kikötőknel és új kikötők építésére tervek készűlnek. Köszönetet mondott a választmány a földmívelésügyi miniszternek azért is, hogy a Balaton közvetlen partjának közös célokra való megszerzése ügyében hathatós támogatni kívánja a balatonparti vármegyéket. Az ülésen a földmívelésügyi kormány jóindulatának jele több kérdésben megnyilvánult, ellenben a kereskedelmi miniszterium még mindig tartózkodóan viselkedik a balatoni fejlődés irányában. Két nagy kérdés ügyében mindazonáltal köszönetét nyilvánította a választmány és pedig a balatoni körút tovább építéséért és a balatonparti vasúti vonal észlelt hiányainak kiküszöbölésért. Elismeréssel emlékeztek meg arról, hogy Somogy és Veszprémvármegyék törvényhatósági bizottságai nagy lelkesedéssel és szeretettel intézik a balatonparti ügyeket, ellenben ugyanez nem mondható Zalavármegye törvényhatóságáról, pedig ennek a vármegyének van legnagyobb Balatonpartja és legelhanyagoltabb parti vidéke. Helyesléssel vették tudomásul, hogy a badacsonyi Kisfaludy-muzeum megnyitása immár Péter és Pál napján megtörténhetik. Ugyanezkor lesz a felavatása a Szövetség által épített badacsonyi turista menedékháznak is. Az iskolai kirándulások szervezése nagy arányokban és kiváló sikerrel folyik és az orvosokhoz küldött felkerésnek is látható nyomai vannak. Loczy Lajos javaslatára elhatározták a balatoni turistautak tovább jelzését, Sebestény Gyula javaslatára pedig, hogy a Szövetség a fürdőidény alatt irodalmi estélyeket rendez abból a célból, hogy a jövedelmek azoknak a kiváló férfiaknak balatoni szoboralapjait gyarapítsák, a kik mint országos nevelő írók és művészek a Balatonnal vonatkozásban vannak. A Szövetség tíz éves fennállását ünnepi közgyűlés keretében fogja megünnepelni. Az ünnepi közgyűlés augusztus hónap elején a Balatonon fog lefolyni és pedig azon a ponton, ahol a három balatoni vármegye a Balaton vizében összesarkallik.

— **Rajzkiállítás.** A veszprémi főgimnáziumi ifjúságának szokásos rajzkiállítása ez iskolai évben f. hó 7-én vasárnap és 8-án hétfőn lesz. A látogatás díjtalan; megtekinthető reggel 9—12-ig s délután 3—1/2-ig mindkét napon.

— **Vizgák a főgimnáziumban.** A kegyesrendiek vezetése alatt álló kath. főgimnáziumban az évvégi osztályvizsgák június 13—21-ik napjain, a pótló, kiegészítő és magánvizsgálatok június 22—23-én, a szóbeli érettségi vizsgálatok pedig 24—27-én fognak megtartatni. Június 7-én lesz az Anyos-köri záróünnepély s ugyancsak 7-én és 8-án a rajzkiállítás.

Könyvnyomdai
valamint **könyvkötészet** munkákat
legszébben, leggyorsabban, legolcsóbban készíti **FODOR FERENC**
villanyerőre berendezett
könyvnyomdája és könyvkötészet **VESZPRÉM.**
TELEFON: 54. szám.

WINTER áruház Veszprém.

Nagy választék női és leány diszített kalapokban. Állandó nagy raktár a legújabb modeln kalap formákban. Alakítások és gyászkalapok soron kívül azonnal készíttetnek.

A legmegbízhatóbb szolid kiszolgálás.

Telefon 124. Rendkívüli olcsó árak! Telefon 124.

— **Városi közgyűlés.** Veszprém r. t. város képviselő testülete június 10-én és esetleg a következő napokon mindenkor délután 3 órakor a városház nagytermében rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat. 1. Polgármesteri bejelentések. 2. A polgármester jelentése az általa folyamatba tett sajtó perek eredményéről. 3. Komjáthy László dr. polgármester 3 heti rendkívüli szabadságát kér. 4. Csolnoky Ferenc dr. kórházi igazgató 3 heti rendkívüli szabadságát kér. 5. A városi ház, gyámpénztári; alapítványi, alapok, kórházi, szegényházi, nyugdíj, vízvezeteki, tűzrendészet, közmunka és letéptéztárainak 1913. évi zárszámadása. 6. A városi kórház 1915. évi költségvetés előirányzata. 7. Számvevőszéki előterjesztés a katonatiszti beszállásokról diákra 1500 korona póthitel engedélyezése iránt. 8. Schmidt János és Társaival a nagylátó-kislátó és egyéb közlegelőt nem képező legelő területek haszonbérbe adása iránt kötött szerződés jóváhagyása. 9. Rákóczi-tér, Rákóczi-utca s a többi aszfalttal burkolandó utcák aszfalt munkáira beérkezett ajánlatok elbírálása. 11. A vendégfogadó- vendéglő és kávéházakról szóló szabályrendeleteknek a 94003—1913. sz. keresk. miniszter leirat értelmében módosítása. 12. Nagy Sándor. 13. Szűcs Béla. 14. Ruppeld Jánosné. 15. Reider Mihály. 16. Horváth István új házára közszéki pótladó kedvezményt kér. 17. Winter Sándor és Tsa a városi ház bolt helyiség bérletére kötött szerződésnek meghosszabbítását kéri.

— **Mezőgazdasági tanfolyam néptanítók és tanítónők számára.** A m. kir. földművelésügyi miniszter a kisebb fokozatu ismétlő iskolákhoz a gazdasági tárgyak tanítására hivatott néptanítók, illetve tanítónők gazdasági kiképzése céljából folyó évi július hó 18-ától bezárólag augusztus hó 18-áig, az algyógyi, adai, békéscsaba, breznóbányai, hódmezővásárhelyi, jászberényi, karcagyi, lugosi, pápai, rimaszombati, nagyszentmiklósi, szilágysomlyói, szabadkai, csáki, sirokai (Arva vármegye) földműves iskoláknál 20-20, összesen 300 és pedig a sirokai iskolánál kizárólag a m. kir. földművelésügyi miniszterium felvidéki kirendeltsége által is ajánlott néptanító, továbbá a kecskeméti földműves iskolánál folyó évi július hó 1-től július hó 31-ig 20 tanítónő részére gazdasági tanfolyamot rendez. A tanfolyamon résztvevő tanítók (tanítónők) egyenként 100 azaz: száz korona általányt élveznek, mely összegből az eladási díjat és mindennemű költséget tartoznak fizetni. A tanfolyamokra olyan tényleges alkalmazásban levő néptanítók (tanítónők) vétetnek fel, akik mezőgazdasági tanfolyamot meg nem végeztek. Felvételi kérvényt a földművelésügyi miniszterhez kell címezni és folyó évi június hó 12-éig az illetékes kir. tanfelügyelőségnek benyújtani. A jelölést a tanfelügyelőség, illetőleg a sirokai névze egyuttal az említett felvidéki kirendeltség és tanfelügyelőség javaslatára a vallás- és közoktatásügyi miniszter teljesíti.

— **Kávéházi berendezések, márvány asztalok, székek, fogások** és más butorok azonnal jutányos árban eladók **Harangi György** Korona kávéház tulajdonosnál Veszprémben.

— **Pincérfiu tanoncok** étterembe, kávéházba azonnal felvételnél **Harangi György** Korona szállodalánál Veszprémben.

— **WATTOS METALLUM WOLFRAMLÁMPA** huzott világító dróttal, az izzólámpa gyártás ezen legújabb vívmánya ezidőszent a leggazdaságosabb fényforrás mindennemű hatásvilágításra. Kapható **Fodor Ferenc** könyvkereskedésében.

— **Ügyvédi irodában** alkalmazást nyer gépirásban tartás iroda gyakornok. Érdeklődők forduljanak dr. Horváth Rezső ügyvédhez.

WINTER áruház Veszprém.

Plissézórást és gouvlerórást minden szélességben azonnal készítünk.

Óriási nagy választék rüssökből csipke, batiszt és pici gallérokából.

Telefon 124. Rendkívüli olcsó árak! Telefon 124.

— A „**Vasárnapi Ujság**” május 31-iki száma legszelebb teret Kossuth Ferenc halálának szentel: nekrológot, arcképeket, halálára és temetésére vonatkozó képeket közöl róla, mind csupa jellemző érdekesség. A többi képek anyagát egyéb: a delegátusok visegrádi kirándulása, a budapesti díj-ugratás, a szentpétervári sakkverseny, az ebki-állítás, a budapesti poló-verseny, a tátrai tura-ut, a dán királyi pár párisi látogatása, stb. Szépirodalmi olvasmányok: Kaffka Margit és Lagerlöf Zelma regénye, Rédey Tivadar és Szabados Edé versei, Szöllösi Zsigmond novellája, Schöpfung Aladár színházi cikke, stb. Egyéb közlemények: aktuális arcképek s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. — A „**Vasárnapi Ujság**” előfizetési ára negyedévre öt korona, a „**Világ-krónika**”-val együtt hat korona. Megrendelhető a „**Vasárnapi Ujság**” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.). Ugyanítt megrendelhető a „**Képes Néplap**”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félre két korona 40 fill.

— **Jóházból való fiu, ki legalább 2 közép iskolát is végzett tanoncul fizetéssel felvétetik Fodor Ferenc** könyvnyomdájában.

— **Ügyvédjelölt azonnali belépésre** kerestetik dr. Kemény Pál ügyvédi irodájában Zirczen.

— **ELADÓ IVLÁMPÁK.** Két darab 8 amperes legmodernebb villanyvilágítású ivlámpa jutányos árban eladó **Fodor Ferenc** könyvkereskedésében.

— **Kiadó három szobás lakás,** megfelelő mellékhelyiségekkel, Veszprémben a belvárosban, esetleg azonnal is elfoglalható. Bővebbet dr. Horváth Béla városi főjegyzőnél.

— **Egy teljesen jókarban levő Remington IRÓGÉP** jutányos áron eladó. Megtekinthető Szalai Mór elektrotechnikusnál, Rákóczi-tér 24.

— **Eladó földek.** Veszprémben, a Szabadi-utban, a város végén, husz (magyar) hold prima szántóföld egészben vagy részletekben **eladó.** A vételár 60—70%-ig előnyös bankkölcsönön szerezhető. Bővebb felvilágosítást **dr. Horváth Rezső** ügyvéd irodájában nyerhető.

Irodalom és művészet.

* **Színház.** Május 30-án *Cigány szerelem.* Operette 3 felvonásban. Írták *Willner* és *Bodanszky*. Zenéjét szerzte *Lehár Ferenc*. Fordította *Gábor Andor*. Ezt a romantikus meséjű, szépen zenéjű, nálunk már jól ismert operettet választotta bucsuelőadásul *Batizfalvy Elza* a népszerű szubrett primadonna. A darabot közönségünk sokkal jobban ismeri, semhogy szükség volna róla ismertetést írni. Legfeljebb az előadásról számolhatunk be. A darabot elsőrendű szereposztással adták. *Batizfalvy Elza* temperamentumosan játszott és táncolt. Számait többször meg kellett ismételnie. A közönség, mely majdnem egészen megtöltötte a néző-

teret, lelkesen ünnepelte a kedvelt primadonnát. *Kassay Károlynak Szalai Gyulának* és a szép hangú *Nagy Arának* jutott ki az elismerő tapsból. Kevés jót mondhatunk a zenekarról. Kovács karnagy úgy látszik nem volt disponálva. Mindamellett még sem lett volna szabad az előadás zenei részét annyira elhanyagolni. A zenekar játékában folytonos ingadozások voltak észrevehetőek. Ez a bizonytalanság, mely különösen az első felvonás elején volt bosszantó, többször megismétlődött. Ha a karmester urnak valamelyik énekesné, vagy énekes nem tetszik, ne rontsa a közönség élvezetét azzal, hogy az illető szereplő énekét a fegyelmezetlen zenekari kísérettel zavarja. Erre nem szolgált rá a közönség, mely elismerő figyelemmel honorálta a karnagy ur művészi munkáját.

Május 31-én délután félélyárakkal a *Mandarin* ismételték meg, este pedig a *Kiskirályt* a már ismert szereposztásban. Mindkét darabot másodsor is szívesen fogadta a közönség.

Június 1-én délután félélyárakkal a *Nevető férj* című operettet ismételték meg, este pedig *Batizfalvy Elza* kedvéért *Bródy Miksa* és *Martos Ferenc* nálunk többször játszott operettjét a *Lányvásárt* adták bucsuelőadásul. A kellemes zenéjű, mulatságos operette előadása nem volt kellőleg előkészítve. A szereplők közül *Nagy Aranka*, *Batizfalvy Elza*, *Madás István*, *Kassay Károly*, *Szalai Gyula* a szokott jók voltak. Legkevésbé *Várady Márton* állotta meg a helyét.

A színházi esték ismertetésének a végére értünk, most röviden összefoglaljuk az eredményeket. *Mezei Béla* társulata összesen harminckét előadást tartott; ezek közül volt 1 opera, 1 népszimfó, 2 énekes bohózat, 9 dráma és 12 operette. Összesen 7 darabot ismételték meg (Léni néni, Katonadolog, Timár Liza, Tündérlaki leányok, Mandarin, Kiskirály, Nevető férj), udjónságot huszonegyet mutattak be. Ezekből a számokból látható, hogy Mezei gárdája változatos és érdekes műsört igyekezett adni s iparkodott színházi közönségünk igényeit és izlését kielégíteni. Általában azt tapasztaltuk, hogy a zenés darabokat több közönség látogatta, mint a drámákat. Ezért iparkodtak színészeink a mult esztendő minden operette udjónságát bemutatni.

Az előadások általában gondosan előkészítettek, nívósak voltak. A társulatnak kiváló drámai művészei és jeles operette színészei vannak, akiknek sok kellemes estét köszönhetünk. Elmulaszthatatlan kötelességünk e helyen arról is megemlékezni, hogy Mezei Béla igazgató rövid itteni vendégszereplésére alaposan ráfizetett. A pártolás hiánya soha annyira nem volt észrevehető, mint ez alkalommal. Telt ház csak egyetlen egy esetben volt, amikor a Szinpártoló Egyesület javára játszottak. A legtöbb este számalmasan kevés közönség látogatta az előadásokat. Ilyen pártolás mellett még egy kisebb színtársulat sem élhetett volna meg. Tekintetbe kell vennünk, hogy Mezei Béla elsőrendű társulattal jött el. Társulata 92 tagból állott a szolgásményeztet nélkül. Ily nagy társulat még nem jart nálunk s alighanem hosszú idő telik el, míg ismét ily jól szervezett művész-társasághoz lesz szerencsénk. A Szinpártoló Egyesületnek valami módot találnia, hogy a színgazgatók itteni vendégszereplését anyagilag biztosítsa. Lehete talán bérleteket gyűjteni és a bérlet összegeket egész éven át havi részletekben beszedni s a beszedett összeget az igazgatóknak egy summában átadni, nagy segítségére volna ez bármely igazgatóknak is. A Szinpártoló Egyesület így amint van, éppen nem telél meg a címenek. A Szinpártoló egyesület tagjainak igen jelentékeny részét csak azon az egy előadásban láttuk, amelyet az egyesület javára rendeztek. Hol marad a szinpártolás? Itt valamit tenni kell, mert különben a

SIROLIN „ROCHE“-t használjunk légzőszerveink védelmére

Mi a Sirolin „Roche“?

A Sirolin „Roche“ oly gyógyszer, amely tudományos alapon jól emészthető, nagy izgató Guanacolesapadékból állították elő és a Guanacolinak csak jótékony hatása alkalmazzák tartalmazza. Célszerű összetétele és kitűnő mellékhatájalonsága mellett, kitűnő leű és étvágygerjesztő is lévén, az összes orvosok rokonszenvét megnyerté.

Ki használja a Sirolin „Roche“-t?

Mindenki mint óvatossági kurát a légzőszervek megbetegedése ellen. Különböző és olyanok, akik krónikus tüdőhurutban szenvednek. Tüdőbajosok és asztmatikusok megkönynyebbulásul és étvágygerjesztésül. Infuziószákok javulás és erősödés céljából. Szívrogtalás, mirigydagadás gyermekek szem- és orrhurutosok, hörgurutosok szikkel használhatják.

Mi a Sirolin „Roche“ hatása?

A Sirolin „Roche“ megrövidíti a gyógyulást elősegíti a váladékeltávolást, megszüntet köhögésmérgert, éjjeli izadást és lázt, a légzőszerveknek ellenálló erőt ad. Fenti tulajdonságai folytán óvatossági kurákra van predesztinálva. A Sirolin „Roche“ elősegíti az emésztést és ezzel javítja az erőállapotot, gyarapítja a testulást és a jó közérzetet.

A gyógytárban határozottan Sirolin „Roche“-t kérjünk és gondunk legyen arra, hogy házigyógytárunkból sohasem hiányozzék egy üveg Sirolin „Roche“.

jövőben csak holmi kétségbeesett ripacs társulat jöhet ide Thalia kordélyával.

Dr. Perényi József.

* A Darwin. Dr. Fülöp Zsigmond népszerű természet-tudományi folyóiratának június 1-i száma a következő érdekes tartalommal jelent meg. Koelsch Adolf a nagy agyvelőjüktől megfosztott állatok szellemi és lelki világát ismereti a legújabb kísérletek alapján. Caerny Dezső „Milyen idő lesz holnap?” c. cikkében a modern időjárás-mai állásáról foglalkozik. Dr. Gáspár Lajos „Hogyan lesz a madártöltés?” c. néhány igen érdekes kísérleti adatot mond el a kérdésről. Szondy György „Művelődés történet a vízcsöphöz” címmel az egyszettű állatok fejlődéséről és a vízcsöphöz kapcsolódó kérdésekről foglalkozik. Prager Márton az elmebelegések okait fejtegeti. Mendel Jenő a folyékony levegő előállítását és technikai alkalmazásait ismerteti. — A házagypótló folyóirat előzetes ára a Darwin-Könyvtár kötetivel együtt télvére 5 kor. Mutatványszámot küld a kiadóhivatalt: Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 60. sz.

* A Nyugat Ignótus, Ady Endre és Fenyő Miksa szerkesztésében megjelenő szépirodalmi folyóirat 1914. évi június hó 1-11-ik száma a következő igen érdekes tartalommal jelent meg. Tartalom: Felvinczi Takács Zoltán: Kinai és japáni képek. Csáth Géza: Talay főhadnagy (Novella). Lányi Sarolta: Versék. Teraszky Józsi Jenő: A vakember leánya (Novella). Szabó Dezső: Gulliver további utazik. Móricz Zsigmond: Jó szerencsét! Regény. (Élet a Kereszten.) IV. fejt. Ady Endre: Versék. Dobrovic Péter rajza. Figyelő: Szini Gyula: Vónagló halvak. Révész Béla regénye Ady Endre: Hajt, mennyi költő. Lengyel Menyhért: Schellerhaufen. Bálint Aladár: Gyermekművészet. Bálint Aladár: Ismét a Munkácsy-ázósor. Felvinczi Takács Zoltán: Dobrovic Péter rajzához. Disputa: Ignótus: Reinhardtjárás. Főmunkatársak: Ambrus Zoltán, Babits Mihály, Elek Artúr, Halász Imre, Kallik Margit, Laczkó Géza, Móricz Zsigmond, Osvát Ernő, Schöpplin Aladár. Szerkesztőség és kiadóhivatal: X. Lónyay-utca 18. Előfizetési ára: Egy évre 24 K, félve 12 K, egyes szám ára 1 K 20 fill. Megjelenik minden hónap 1-én és 15-én. Mutatványszámot kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatalt.

Az etruscus probléma.

(Folytatás.)

A mai Toscana ókori nevén Etruria (Hetría, lat. Tuscia, gör. Tyrrhenia) az etruscusok földje, Közép-Itália északnyugati részén fekszik; határai a tenger és az Apenninek, a Macra és a Tiberis folyók.

Ókori lakosainak eredetét sürű homály fedi. Régi tudomány az etruscologia. Két évtized óta foglalkoztatja az etruscus probléma megfejtése a nyelvészeket, archaeologusokat, ethnologusokat és philologusokat egyaránt. Sokféle uton keresték a megoldást. Minő eredetű nép volt ez, mely a dicső római nemzet törzsműveltségében oly sok évszázadon át művelte kulturáját, melyet nyelvével együtt megőrzött az idő vihará? Mily nyelven beszélt, s irt, mely szerkezetében anyira elüt nemcsak a szomszédaitól, hanem más nyelvtől is?

Az etruscus származásának a kérdése még az ókorba is visszanyúl; s ma is talány elé állítja kutatóit. Az újabb leletek felhasználása nyomán megindult beható kutatás azonban némi siker reményével kecsegtet: idővel talán eloszlik a köd és tisztábban látunk e kérdésben.

Általában keveset tudunk e népről, még kevesebbet nyelvéről.

Az etruscusok a rómaiak előtt idegeneknek tündek fel.) *Halicarnassusi Dionysius* (I. 30) e) *H. Hist.* Die Indogermanen S. 50.

népet nagyon régi törzsnek tartja, mely más törzshöz sem nyelvből, sem szokásban nem hasonlít. Az ókori hagyományok nagyjából megegyeznek abban, hogy az etruscusról, mint Itáliába bevándorolt népről tudósítanak bennünket. Az etruscus tehát nem volt benszületett. *Hellenica* szerint (*Dion. Hal.* I. 28, *Diodor.* XIV. I. 13) a Po partján, Spina mellett költöttek ki, innen vetik meg alapját országuknak.

Az etruscus eredetének kutatása már az ókor történeti íróját Elő-Ázsiába vezeti. *Herodotos* (I. 94) u. i. elbeszéli, hogy a tydai nép egyik fele *Tyr-senis* királyfi vezérlete alatt utnak indult, mert életfentartás hiánya miatt új hazát volt kénytelen keresnie nyugaton.

A történeti kutatásban mindig volt idő, midőn az ókori hagyományt minden értékelés nélkül elvetették, bár sokszor beigazolást nyert.

Hirt véleménye szerint tehát itt sincs okunk arra, hogy az etruscusnak Itáliába történt bevándorlásáról szóló traditio igaz voltát tagadjuk.

Meglepően igazolták a régiek közléseinek hitelességét az 1886-ban Lemnos szigletén talált feliratok. Ezen emlékek nyelvével bár nem értjük, mindazonáltal összhangzó a kutatók véleménye, mely szerint etruscusra emlékeztető vonásokat tüntet fel. Másrészt az ókori történetírők is megegyeznek abban, hogy Lemnoson, az athenaiak

által 510-ben (Kr. sz. e.) történt elfoglalásáig tyrrhenusok éltek és *Strabo* hozzáfűzi, hogy ezek *Tyrrhenus* vezérlete alatt jöttek Itáliába.

Hirt több alternatívát vesz fel e tények történeti magyarázatához. A tyrrhenusok, vagy valamely északi centrumból juthattak Etruriába és a thiraciai partokra és onnan Lemnosba kelthettek át, vagy oly népről lehet szó, mely tengeri uton, a Középtenger medencéjében terjeszkedett és Lemnoson, valamint Itáliában gyarmatosított. Ez a tény ép oly kevésbé feltűnő, mint a görögök térfoglalása. És végül Etruriából kiinduló gyarmatosítás is feltételezhető. E lehetőségek közt azonban biztosan dönteni nem lehet. Hirt az utóbbi feltevést tartja a legvalószínűtlenebbnek.

A lemnoszi felirat emlékek legújabb feldolgozója *A. Torp* a lemnoszi és az etruscus nyelv különbsége alapján azt véli, hogy csak a második alternatíva jöhetne számításba. És méltán. Az első, t. i. az északról eredő bevándorlásnak lehetősége sem épen plausibilis, így mindenestre a másodikat leszünk kénytelenek legvalószínűtlenebbnek tartani. Ugy de most meg a régiek tudósításai nyerneket hitelükben, hogy az etruscus tenger járó nép, mely a Középtengeren messze elterjedt és Itália partjain is országot alapított. Ezen esemény sem lenne feltűnőbb, mint sok más tengeren történt államalakulás.

Könyveket, írószereket és papírúrukat

FODOR FERENC

könyv- és papirkereskedésében Veszprém, Szabadság-tér vásároljunk! Lelkiismeretes pontos kiszolgálás! Villanyerőre berendezett könyvnyomda, könyvkötészet.

Közgazdaság.

x Egy minta szövetkezet. A várpalotai fogyasztási és értékesítő szövetkezet csak 1913. évi május havában kezdte meg működését s már is úgy tekinthetjük, mint vármegyénk egyik legéletképesebb fogyasztási és értékesítő szövetkezetét. Az első esztendőben 10700 korona forgalmat bonyolított le és az idén már 400 koronát fordított a tartalék alapra. — A várpalotai szövetkezet pünkösdi másodnapján, június 1-én tartotta rendes évi közgyűlését, amelyen a nagyszámú megjelent tagok örömmel vették tudomásul a szövetkezet igazgatója által előterjesztett évi jelentést. A szövetkezet szép sikere nagyrészből Makkay Zoltán ref. tanító, a szövetkezet elnökének az érdeme, ki igazán eszményileg fogja fel a falusi néptanítói szociális kötelességét s páratlan ügybuzgósággal és önzetlen tevékenységgel dolgozik a kisemberek érdekében. A közgyűlésen elhatározták a tagok, hogy szövetkezetük részére hazát vásárolnak 45 ezer koronáért. A szövetkezeti közgyűlésen a Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesületet Kajdacsy Endre ügyvezető titkár képviselte, aki tolmácsolta a Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület elismerését a vezetők érdemei iránt s egyuttal buzdította a nagyszámú megjelent tagokat, hogy a megkezdett uton haladjanak kitartással előre s a hól csak lehet minden téren szövetkezzenek. A várpalotai fogyasztási és értékesítő szövetkezet azonnal megtagadta a jó tanácsot s elhatározta, hogy Várpalota és környékére elvállalja a Gazdák Biztosító Szövetkezetét képviselőt.

x A borászati és pincegazdasági gépek és eszközök kiállítására május hó 23-án nyílt meg Budapesten a városligeti iparcarnokban. Az imponáns és díszes keretben felépített kiállítás magában foglalja mindazt, ami a borászathoz, sörgyártáshoz, pincegazdasághoz tartozik és a legkedvezőbb alkalom kínálkozik, hogy ezen cikkében a szőlősgazdák, sörgyárak stb. szükségleteiket beszerezhessék. A kiállított gépek üzemből vannak bemutatva. Ezen elsőrangú látványos kiállításra felhívjuk olvasóink figyelmét. A kiállítás részletes katalógusa 40 fillér beküldése ellenében bérmentve bárkinek megküldetik.

x A vármegye gazdasági állapota 1913-ban. Az alispán évi jelentéséből vesszük a következő adatokat: Vármegyénkben az 1913. évi gazdaságiag meglehetősen, a termés közepesnek, sőt némely vidéken jónak mondható. — Az abnormisan hűvös, esős nyár a gazdáknak aggodalmát okozta s több helyen a gabonafélékben és a

burgonyában kárt is tett a sok esőzés, de a hosszantartott meleg ős sokat javított a terményeken. Az átlagos termés a m. kir. gazdasági felügyelőség adatai szerint: 1. búzában 7.6 mm. 2. rozsban 7.6 mm. 3. árpadban 9.1 mm. 4. zabban 8.2 mm. 5. tengeriben 10.4 mm. 6. burgonyában 64.00 mm. 7. cukorrépában 174.00 mm. tett kár. holdanként. Az aratás és cséplési munkák a vármegye területén teljesen rendben és a megkötött szerződésnek megfelelőleg teljesítettek; egy helyen léptek strájkba az aratók, de itt is a járási főszolgabíró közbelépése folytán a munkát újból felvették. Mezőgazdasági vasutat gróf Esterházy Pál rédei nagybirtokos épített és pedig Reditőly a pápa-bánhidai h. é. vasut Bánk állomásáig.

Littke L. pezsgőborgyár-telepe Pécs.

Főraktár: Budapest, IV. Szép-utca 3. sz.
Figyes főherceg ö császári és királyi fennsége, Salvator Lipót főherceg 5. os. és kir. fennsége és a „Nemzetközi Hálóközi” és „Európai Expresszónak” Táraság” szállítója.
Pezsgőfajok: Sport „Grand Vin Sec”, Casino „Extra Sec”, „For England” (savanykás), Britania „Extra Dry” (cukor nélkül)

Nyilt-tér.

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Nagyitstieletű

Horváth Lajos

ref. lelkész urnak

Vilonya.

Nagyitstieletű ur ellen, mert annak idején az „Est”-ben ellenem bizonyos hirdetésem miatt cikket tett közzé, a veszprémi lapokban nyilttéri támadást intéztem. Minthogy időközben meggyőződtem arról, hogy nagyitstieletű urat csak a közérdek önzellen szolgálata vezette s belátom, hogy nyilttéri támadásom igaztalanul érte, lovagias kötelességemnek tartom hogy a közzített nyilatkozatban foglaltakért Öntől, tekintet nélkül arra, hogy Ön ellenem tett feljelentését visszavonja-e vagy sem, bocsánatot kérjek. Annál inkább kötelességemnek tartom ezt, mert a cikkben foglalt állításokat téves információk alapján irtam, s arról meggyőződtem, hogy azok a valóságban meg nem felelnek. Amit pedig saját tudomásomként állítottam, nevezetesen, hogy a hirdetelt szerbői nagyitstieletű ur is kért és hogy én nagyitstieletű urat tetteleg inzultáltam, kijelentem, hogy mindezt alap nélkül, csak haragomban állítottam, részéről csak taktikai fogás volt, amit mindenki az Ön tisztelt személyét és a közöttük levő fizikai erőkülönbséget is ismeri, ugys eddig is tudhatott.

Triest, 1914 május 30.

Kiváló tisztelettel
Gerő József.

Plisirozások egy órán belül készítettnek

ROSENBERG divatárubázában.

WINTER áruház Veszprém.

Állandó nagy játék vásár- gyermek kertészeti cikkek. Mindennemű uri női és gyermek sport cikkek legkényelmesebb beszerzési helye. Külön osztály fürdő-idény cikkekben.

Telefon 124. Rendkívüli olcsó árak! Telefon 124.

Bérmálási alkalmakra emléktárgyul legszebb

IMAKÖNYVEK

szzebbnél szebb kivitelben jutányos árban kaphatók Fodor Ferenc könyvkereskedésében Veszprém

— Almádi gyógyszerár megnyitása. Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy engedélyezett gyógyszerárúmag drogéria cikkeivel is jól felszereltem s folyó évi június hó 11-én megnyitom. Tisztelettel Raft gyógyszerész.

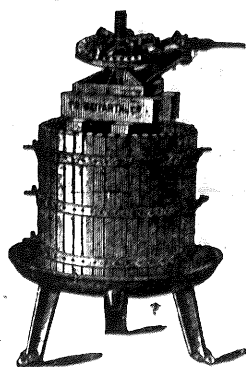
— Akinek szép kocszi vagy hintó kell, főlöszleges, hogy a fővárosba vigye, vagy külföldi gyárosoknak, adja pénzét, mert Varjas Lajos bog-nár és kocsigyártó-mesternek Veszprémben, a Hosszú-utca (nagy hid mellett) saját házában levő, villanyerőre berendezett telepén olcsó áron kaphat igen szép gazdasági kocsikat, könnyű homokfutókat, vagy elegáns kiviteli hintókat. A telepen — amely a legújabb gépekkel van felszerelve — gyorsan és kifogástalanul készítenek minden a bog-nár és kocsigyártó szakmába vágó dolgot s a tulajdonos dus raktárában szolid áron lehet vásárolni mindent, az egyszerű kocsikeréktől a leg-fényesebb uri hintóig. Emellett javításokat is ju-tányos áron eszközöl. A főrekvő magyar iparos vállalatát olvasóink figyelmébe ajánljuk.

WINTER áruház Veszprém.

Nyári férfi harisnya Occasíó!
 1 tucat férfi soekni sima divat színekben . . . . . K 3.50.
 1 tucat férfi soekni divat csikkokkal . . . . . K 3.85.
 1 tucat férfi soekni nyers szín (maks) kötött . . . . . K 5.50.
 Férfi llor soekni minden színben párja . . . . . -85.
 Telefon 124. Rendkívüli olcsó árak! Telefon 124.

BOUVIER PEZSGÖ

Eladó ház!
 Veszprémben, a Kossuth Lajos-utcában levő emeletes házam eladó. Bővebbet Dr. Révész Gusztáv ügyvédnél Tapolca.

A mi legmodernebbül berendezett különleges gyári raktárunk

40 éve élén áll

a prés-gyáraknak és szakkörökben

A LEGJOBB HIRNEK

örvend. Kérje a 409. számú különleges árjegyzéket bor és gyümölcs sajtókról, teljes szüretelési berendezésekről, **hydraulikus [sajtókról]**, gyümölcs és szőlő malmokról, bogyzókról stb.

Több mint 700 érem és első kitüntetés stb.

P.H. MAYFARTH & Co.

WIEN, II., TABORSTRASSE 71.

FRANKFURT A. M.

BERLIN.

PÁRIS.

Különös gyár borászati és gyümölcsértékesítési gépek terén.

1500 munkás.

Képviseleik kerestetnek.

PALMA
 az elasztikus cipősarok
PALMA
 figyelje meg TARTÓSSÁGÁT

SZÉPLŐS
 csunya lányok, májfoltos, kiütöses asszonyokon azonnal segít

AVILÁGHÍRŰ FOLDES-FÉLE
MARGIT-CRÉME ÉS SZAPPAN

A Margit-crème rögtön szüntet szepplőt, májfoltot, bőrkiütéseket, atkát (mitessor) s midennemű bőrbajt.

A Margit-crémről az arohür üde, rózsás lesz, a ráncok, redők eltűnnek. A Margit-crémet a világ legszebb asszonyai, hercegnők, grófnők, bárónők, híres művésznők stb. használják s elvannak ragadtatva annak páratlan bőrkonzerváló és bürszépítő hatásától. — 6 koronás rendeléseket bárhova bórmentve küld

FÖLDES KELEMEN gyógyszerárú ARAD.
 Veszprémben kapható: Csermák Lipót, Kocsuba Emil és Inoze Kálmán gyógyszerárúiban.

BORÁSZATI és PINCEGAZDASÁGI GÉPEK

és ESZKÖZÖK KIÁLLITÁSA

Budapesten,
 a városligeti iparcsarnokban.

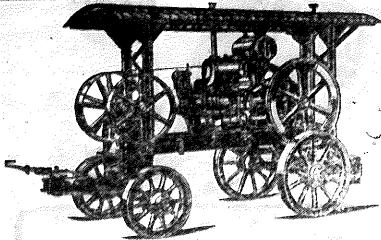
Megnyilt
 1914 május 23-án

A kiállítás zárul
 1914 július hó 5-én

Elsőrangú látványosság!

Kedvező alkalom a modern borászat és pincészet gépeinek, eszközeinek és felszerelési tárgyainak beszerzésére.

Üzemzavar kizárva. Gépezés felesleges.

LANGEN és WOLF

Wien, X 3., Laxenburgerstrasse 53 55.

Ausztria-Magyarország legnagyobb, legrégebbi motorgyára.

Kizárólagos raktár és egyedárusítás Veszprémvármegye területére MÜLLER OSZKÁRNÁL Veszprém.

Világhírűek, utolérhetetlenek az eredeti

Ottó motorok

benzin, petrolin, nyersolaj, szivógáz stb. számára.

121.000 használatban, 1.300.000 lóerőre.

Egyedüli motor, melyvel üzemzavar nélkül biztosan lehet csépelni.

Diesel rendszerű nyersolajmotorok gyárok, ipartelepek hajtására.

Legmeszebbmenő jóállás!

Kedvező fizetési feltételek!

Legtökéletesebb, legegyszerűbb szerkezet. Legesekélyebb benzinfogyasztás!

Nyári mulatságokra

LAMPIONOK,
KONFETTIK
és SERPENTINEK
legolcsóbban kaphatók FODOR FERENC
papíráruházában Veszprém.

WINTER áruház Veszprém.

Saját készítményű férfi fehérnemű osztály. Külön minőségű fehér férfi ing K. 250-től feljebb. Nagy raktár sephier, sport és apacs ingekben. Francia és német szabású fehér és színes lábravalók. Hártya és socknikben valamint nyakkendőkben, versenyen kívül átunk egy árakban, mint minőségben, Nagy választék mindennemű új divat cikkben.

Telefon 124. Rendkívüli olcsó árak! Telefon 124.

„HUNGÁRIA“ CIPŐGYÁR FIÓKJA

(ezelőtt Moskovits cipőgyár üzlete)

VESZPRÉM, Rákóczi-ut 5. sz. alatt van.

Felülmulhatatlanul elegánsak és jó izlésűek a Hungária Cipőgyár

összes cipő gyártmányai.

Kérjük üzletünk kirakatát megtekinteni.

— Szép vászon cipőkben és szandálokban nagy választék. —
Olcsó, talpra véselt szabott árak.

Tisztelettel

KALMÁR ADOLF,
a cég-üzletvezetője.

PREMIER

egyetlen
világélekk

Diszkatalogus ingyen.

KÉPVISELŐ:

MÜLLER OSZKÁR, Veszprém.

Szolid, pontos és megbízható kiszolgálás!

Nagy vászon és fehérnemű raktár!

Valódi May és Holfeld-féle rumburgi vásznak Wein-féle szepességi damask árak és vásznak gyári raktára.

==== Kész női és férfi fehérneműek. =====

Teljes kelengyék. Kivánatra utazómat oda küldöm.

Kisérelje meg minőségben felülmulhatatlan
„ROSENBERG-féle különlegesség vásznat“,

mely minden fehérneműre alkalmas, egy vég ára 20 kor.

==== Minta végek vidékre bérmentve. =====

Ezen szavatolt minőségű vászon kizárólag cégem részére készül.

Teljes tisztelettel

ROSENBERG MÓR.